

Valentín Bou Franch*

La Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi humà

1. INTRODUCCIÓ

Amb caràcter introductori us recorde que l'antecedent immediat d'aquesta Conferència va ser l'accident de l'enfonsament del superpetrolero *Torrey Canyon* en 1967, que va causar una contaminació massiva de la mar per hidrocarburs.

L'Organització de les Nacions Unides (ONU) va reaccionar davant aquest accident ambiental de conseqüències catastròfiques amb l'adopció de la Resolució de l'Assemblea General 2398 (XXIII), de 3 de desembre de 1968, titulada "Problemes del medi humà". En aquesta Resolució, l'Assemblea General va decidir convocar per a 1972 una Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi humà.

La Conferència Mundial sobre el Medi humà, més coneguda com a "Conferència d'Estocolm de 1972", es va celebrar en aquesta ciutat, del 5 al 16 de juny de 1972. En aquesta Conferència internacional van participar 113 Estats membres de l'ONU, quasi totes les Organitzacions internacio-

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement - No Comercial - Sense obra derivada](#)

Cofinançat per la Unió Europea

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

nals governamentals existents i, també, més de 400 Organitzacions no governamentals.

La Conferència d'Estocolm de 1972 va suposar l'emergència del Dret Internacional del Medi Ambient, alhora que va establir les bases del seu desenvolupament institucional i normatiu posterior.

2. LA DECLARACIÓ D'ESTOCOLM DE 1972

La Conferència d'Estocolm de 1972 no va adoptar cap tractat internacional o norma jurídica vinculant. De fet, només va adoptar dos instruments declaratoris, no vinculants. El primer d'aquests instruments va ser la Declaració de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi humà, més coneguda com la “Declaració d'Estocolm de 1972”.

Aquesta Declaració consta d'un Preàmbul i 26 principis. Quant a la seua estructura, cal destacar que: 1) El Principi 1 tracta sobre els fonaments de l'acció a realitzar; 2) Els Principis 2 a 7 estableixen els objectius a aconseguir 3) Els Principis 8 a 17 versen sobre la interconnexió dels problemes ambientals amb altres temes, com les disparitats de desenvolupament i la protecció eficaç dels drets humans; 4) Els Principis 18 a 20 es refereixen a la planificació i gestió a escala nacional; i 5) Els Principis 21 a 26 afirmen la necessitat de la cooperació internacional.

Del text de la Declaració d'Estocolm de 1972, cal destacar, per la seua importància posterior, el

text de tres principis. El primer principi a destacar és el Principi 2, que parla de l'equitat intergeneracional en els següents termes: “Els recursos naturals de la Terra, inclosos l'aire, l'aigua, la terra, la flora i la fauna i especialment mostres representatives dels ecosistemes naturals, han de preservar-se en benefici de les generacions presents i futures mitjançant una acurada planificació o ordenació, segons convinga”.

El segon principi a destacar és el Principi 21, que estableix l'obligació de previndre la contaminació transfronterera de la següent manera: “De conformitat amb la Carta de les Nacions Unides i amb els principis del Dret Internacional, els Estats tenen el dret sobirà d'explotar els seus propis recursos en aplicació de la seua pròpia política ambiental i l'obligació d'assegurar que les activitats que es duguen a terme dins de la seua jurisdicció o sota el seu control no perjudiquen el mitjà d'altres Estats o de zones situades fora de tota jurisdicció nacional”.

El tercer i últim principi a destacar és el Principi 24, que va afirmar la necessitat de la cooperació internacional en els següents termes: “Tots els països, grans o xicotets, han d'ocupar-se amb esperit de cooperació i en peus d'igualtat de les qüestions internacionals relatives a la protecció i millorament del mitjà. És indispensable cooperar, mitjançant acords multilaterals o bilaterals o per altres mitjans apropiats, per a controlar, evitar,

reduir i eliminar eficaçment els efectes perjudicials que les activitats que es realitzen en qualsevol esfera puguen tindre per al mitjà, tenint en compte degudament la sobirania i els interessos de tots els Estats”.

3. EL PLA D'ACCIÓ PER AL MEDI AMBIENT

El segon instrument declaratori, no vinculant, que va adoptar la Conferència d'Estocolm de 1972 va ser un Pla d'Acció per al Medi Ambient, compost de 109 Declaracions estructurades en tres fases. La primera fase va consistir en l'avaluació dels problemes. Per a això, el Pla d'Acció va dissenyar un “Pla guaita”, els elements essencials del qual eren l'anàlisi, la investigació, la vigilància i l'intercanvi d'informació, així com la cooperació internacional.

La segona fase va ser la relativa a les mesures de gestió. Per a això, va identificar els diversos problemes a abordar, establint els criteris generals aplicables a les següents matèries: 1) Contaminació en general; 2) Substàncies tòxiques i perilloses; 3) Limitació del soroll; 4) Contaminació alimentària; i 5) Protecció del medi marí.

La tercera i última fase va ser la concernent a les mesures de suport. Aquestes mesures es van centrar en: 1) Promoció de la informació; 2) Promoció de l'educació ambiental; 3) Promoció de la formació d'especialistes; i 4) Creació de les institucions internacionals apropiades.

4. CONSEQÜÈNCIES DE LA CONFERÈNCIA DE LES NACIONS UNIDES SOBRE EL MEDI HUMÀ

Les conseqüències de la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi humà van ser de tres tipus. El primer tipus van ser les conseqüències institucionals. Cal esmentar que la Resolució de l'Assemblea General de l'ONU 2997 (XXVII), de 15 de desembre de 1972, va establir el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA), i va fixar, com la seua funció principal, el promoure la cooperació internacional en relació amb el medi ambient.

El segon tipus de conseqüències que es poden identificar van ser la proliferació d'instruments internacionals de *soft law*, és a dir, d'instruments no obligatoris jurídicament. En aquest sentit, cal fer referència a: 1) Algunes disposicions de la Carta dels drets i deures econòmics dels Estats, de 1972; 2) Els Principis de conducta en l'àmbit del medi ambient en matèria de conservació i utilització harmoniosa dels recursos naturals compartits per dos o més Estats, de 1978; i 3) Sobretot, la Carta Mundial de la Naturalesa, de 1982.

El tercer tipus de conseqüències de la Conferència d'Estocolm de 1972 va ser la proliferació d'instruments internacionals de *hard law*, és a dir, d'instruments jurídicament vinculants. Cal recordar en aquest sentit que, en els anys

següents, es van adoptar molts tractats internacionals, mundials i regionals, sobre els següents temes ambientals: 1) Per a protegir les aigües dolces; 2) Per a lluitar contra la contaminació de les mars i oceans; 3) Per a conservar la naturalesa; 4) Per a combatre la contaminació atmosfèrica; 5) Per a controlar la gestió i eliminació de les deixalles tòxiques i perilloses; etc.

